

עין משפט ור מוצה

א א"מ מ"י פ"א מ"ב ח"ב ח"ג
ומוקד ה'כל' א' סמך
קטן ע' טושי"ע ח"ת ט"י
ה' ט"ף ג'
ב ב' מ"י ט"ע ה"י טושי"ע
ט ט"ף טו'
ג ג' מ"י ט"י ה"ב ג'
סמך ט"ע טושי"ע ט"ע
ט"ף טו'
ד ד' מ"י ט"ע ה' ח"ב
טושי"ע ט"ע ט"ף טו'
ה ה' ר' מ"י ט"י ה' ח"ב
ד' ח"ב ט"ע טושי"ע
ט ט"ף טו'
ו ו' מ"י ט"ע ה' ח"ב
טושי"ע ט"ע ט"ף טו'
ז ז' ר' מ"י ט"י ה' ח"ב
טושי"ע ט"ע ט"ף טו'
ח ח' מ"י ט"י ה' ח"ב
ח"ב ח"ב ט"ע טושי"ע
ט ט' מ"י ט"י ה' ח"ב
ח"ב ח"ב ט"ע טושי"ע
י י' מ"י ט"י ה' ח"ב
ח"ב ח"ב ט"ע טושי"ע

פג:

החובל פרק שמיני בבא קמא

מסורת הש"ס

א (כחצות ה', ט) ס
ב (כחצות ה', ט) ס
ג (כחצות ה', ט) ס
ד (כחצות ה', ט) ס
ה (כחצות ה', ט) ס
ו (כחצות ה', ט) ס
ז (כחצות ה', ט) ס
ח (כחצות ה', ט) ס
ט (כחצות ה', ט) ס
י (כחצות ה', ט) ס

החובל. טבה בהמה ישלמנה וסמך צ"ה ואיש בי יתן. נראה לר"י דלי"ג וסמך ליה דהא מהכא סמוכים לא דריש אלף מכה ג"ש כדאמר לקמן אן הכאה הכאה קאמרין ואמר נמי לקמן וכי מאחר דכתיב לא תקחו כופר למה לי משמע דג"ש היא ולא סמוכים ועוד כי פריך בסמוך מאי חיה דילפת קושא והלא מכה סמוכים הוא נא ומכה אדם אין סמוך לאיש כי יתן מוס וא"ת ויזין דמנ"ש קא יליף למה הולך לאתויי קרא דמכה נפש נהמה ישלמנה ופניק קרא דמכה פטור בו א"י כיון דהדר ליה ממכה אינטרין למגז דני חזקיה ומאן דליט א"ת דרש נרש הנמנין (פאהדין דף סד): מה מכה נהמה לרפואה פטור בו א"י כיון דהדר ליה ממכה אדם דהוי בקטל הדור ניה לגמרי ונקט האי קרא דמכה נפש נהמה דסמך לאיש כי יתן מוס ולפי זה מצי למגרס וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים:

אף הכאה האמורה באדם אף הכאה האמורה באדם א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים: א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים: א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים: א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים:

א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים: א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים: א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים: א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים: א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים: א"ת וסמך ליה דממטו דסמך ליה נקט קרא ולא משום סמוכים:

מוכף רש"י

הכל לפי המבייש. ח"ת
רש"י מבייש בטומא קמא
מחוס ול"ג תחלת חזקיה
והמתבייש. לפי מציאותו
טטמו (כחצות ה', ח).

שהרי היותו והפקידו ממנו זה שאם מוכר עלמנו בעבד עבדו: **במסמך.** מה שהיה מעונג רב זכורו וכו': וכו': החולי רואים אותו כאלו הוא שומר קישוץין ונותן שכירתו של כל יום שהרי אין לחול למלאכה כבדה אפילו בליל חולי שהרי נקטשה ידו ורגלו והוא כבד נתן לו דמיה: **בכל לפי המבייש.** אדם קל שכיש נושמו מרובה: **והמפניש.** אדם חזון שנתבייש נושמו מרובה. וכולהו חמשה דברים מקרא נפקי נוק דמבייש עין ממה עין זכר פלג ממה פלג דהכי דרשינן גמ' ריפו ושנת רק שנתו יתן ורפא ירפא נושט דמבייש וקולתה א"ת כפה ממון: **גמ' מכה אדם ומכה נהמה.** לקמן מפרש לקראי הי מכה קאמר: **ואם נפשיך לומר.** ואם יש לך להשיב ולהקשות כלום על טעם זה לא ולמד ממדרש אחר: **הרי הוא אומר כו'.** ולקמן בעי מצי זה ליה לאקשויי: **שאין חוזרין.** לאחר שנקטשו: **בקטל כסיד.** ומשלומוין אין טע: **הכאה הנאש גמרינן.** אע"ג דקראי לא דמו גמרינן ג"ש כדנאמרי דבי ר' ישמעאל וכן הדין וכן הכה (פירושין דף נ"ה). ומכה אדם דקמתי הכה הכאה הוא דקאמר ומצי יתן מוס גמר דמוס ע"י הכאה נא: **והכפיד איש כי יכס כל נפש אדם.** ולקטלה לא אלא קרא אלא לראשי אברים כדכתיב בתורה עין תחת עין וכו' ומת כלומר יעלל אברו וימות אותו אבר: **מאי א"ת נפשיך לומר.** מאי הוה ליה לאקשויי: **נילף ממכה אדם.** שנהרג ממש והכא נמי (א) (כחצית) כי יתן מוס מוס ממש: **אמרי דין וניקין כו'.** כלומר משום האי פירכא לא הוה מדיק תנא למילף מלא תקחו הא מצי לשינוי הכי דין וניקין מניקין כו': **ואכתי מבעי ליה לא ספקול ממונא ופספריה.** מקטלה ולגופיה אנטרין ולא למעוטי אחריני: **לנפש רוצח.** דלא אנטרין אפי למעוטי ראשי אברים שאינן טעם קטן

החובל בחבירו א"חייב עליו משום חמשה דברים בנזק בצער בריפוי בשבת ובבושת: בנזק כיצד סימא את עינו קטע את ידו שיכר את רגלו רואין אותו כאלו הוא עבד נמכר בשוק ושמין כמה היה יפה וכמה הוא יפה: צער זכואו (או) בשפוד או בכמסכה ואפילו על ציפורנו מקום שאינו עושה חבורה יאומדין כמה אדם כיוצא בוה רוצה ליתול להיות מצטער כך: ריפוי הכהו חייב לרפאותו (ה) ועלה בו צמחים אם מחמת המכה חייב שלא מחמת המכה פטור: חייתה ונסתרה חייתה ונסתרה חייב לרפאותו חייתה כל צורכה אינו חייב לרפאותו: ישכבר רואין אותו כאלו הוא שומר קישוין שכבר נתן לו דמי ידו ודמיה רגלו: **בוששת הכל לפי המבייש והמתבייש: גמ' אמאי יעין תחת עין אמר רחמנא אימא עין ממש לא סלקא דעתך דחניא יכול סימא את עינו מסמא את עינו קטע את ידו מקטע את ידו שיכר את רגלו מושכר את רגלו תל"ל: מכה אדם ומכה בהמה מה מכה בהמה לתשלומין אף מכה אדם לתשלומין ואם נפשיך לומר הרי הוא אומר: לא תקחו כופר לנפש רוצח אשר הוא רשע למות לנפש רוצח אי אתה לוקח כופר אבל אתה לוקח כופר לראשי אברים שאין חוזרין (ה) מכה אילימא מכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת והוא בקטל כתיב אלא מהכא מכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש וסמך ליה ואיש כי יתן מוס בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו האי לאו מכה הוא (ה) הכאה הכאה קאמרין מה הכאה האמורה בבהמה לתשלומין אף הכאה האמורה באדם לתשלומין והוא כתיב ואיש כי יכה כל נפש אדם מות יומת בממון ממאי דבממון אימא במיתה ממש לא סלקא דעתך חדא דהא איתקש למכה בהמה ישלמנה ועוד כתיב בתורה כאשר יתן מוס באדם כן יתן בו ושמע מינה ממון ומאי אם נפשיך לומר תו קא קשיא לתנא מאי חזית דילפת ממכה בהמה לילף ממכה אדם אדם. א"ת: **לנפש רוצח.** דלא אנטרין דממילא היה אמרין עין תחת עין ממש מ"מ אנטרין דלא נילף ממכה נהמה: **מכה א"ת.** א"ת: **דריש מנייה בפרק אלו נערות** (כחצות ה', ט) בפירוש ריבנה תורה חייבי מלקות כחייבי מיתות לתשלומין מנ"ש דמכה מכה וי"ל דנכח לעממה דדריש לקמן עין תחת עין ממון מקרא אחרינא: **כך****

תורה אור השלם

1. עין תחת עין שן תחת שן די תחת די רגל תחת רגל: שמות כא כד ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת: ויקרא כד כא רצח אשר הוא רשע למות בנות יומת: כמדרב לה לא ומכה נפש בהמה ישלמנה נפש תחת נפש: ויקרא כד יח ואיש כי יתן מוס בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו: ויקרא כד יט ואיש כי יכה כל נפש אדם מות יומת: ויקרא כד יז ויכה אם בן הבוט וירשע והפילו השפט והקברו לפניו כד רשעתו במספרה: דברים כה ב משפט אחר ויקרא לבס כד באותי יתקח בי אני יי אלוהיכם: ויקרא כד כב

לעני רש"י

מלר"ט. טע"ס.

הגהות הב"ח

(ה) בסנהין עליו טו למחסי: (ב) ג"ם לאו מכה הוא אגן הכאה הכאה: (ג) ר"ח ד"ה נילף וטו' והכא נמי כי כתוב כי יתן: (ה) בסנהין עליו טו למחסי: (ב) ג"ם לאו מכה הוא אגן הכאה הכאה: (ג) ר"ח ד"ה נילף וטו' והכא נמי כי כתוב כי יתן: (ה) בסנהין עליו טו למחסי: (ב) ג"ם לאו מכה הוא אגן הכאה הכאה: (ג) ר"ח ד"ה נילף וטו' והכא נמי כי כתוב כי יתן:

א"ת נפשיך לומר. מאי הוה ליה לאקשויי: **נילף ממכה אדם.** שנהרג ממש והכא נמי (א) (כחצית) כי יתן מוס מוס ממש: **אמרי דין וניקין כו'.** כלומר משום האי פירכא לא הוה מדיק תנא למילף מלא תקחו הא מצי לשינוי הכי דין וניקין מניקין כו': **ואכתי מבעי ליה לא ספקול ממונא ופספריה.** מקטלה ולגופיה אנטרין ולא למעוטי אחריני: **לנפש רוצח.** דלא אנטרין אפי למעוטי ראשי אברים שאינן טעם קטן

אם נפשיך לומר תו קא קשיא לתנא מאי חזית דילפת ממכה בהמה לילף ממכה אדם אדם אדם אדם ואין דין וניקין מניקין דין וניקין אדם אדם אדם אדם אמרין עין תחת עין ממש מ"מ אנטרין דלא נילף ממכה נהמה: **מכה א"ת.** א"ת: **דריש מנייה בפרק אלו נערות** (כחצות ה', ט) בפירוש ריבנה תורה חייבי מלקות כחייבי מיתות לתשלומין מנ"ש דמכה מכה וי"ל דנכח לעממה דדריש לקמן עין תחת עין ממון מקרא אחרינא: **כך**

לעני רש"י

מלר"ט. טע"ס.